DAGSINS MEINING

Embætismenn syndabukkar

Málið um landsantikvarin hevur nú fingið ta óhugnaligu vend, at man vil gera embætismenn til syndabukkar. Embætismenn, ið bert leggja fram síni fakligu sjónarmið, skulu nú revsast fyri mistøk og ódugnasemi hjá landsstýriskvinnuni. Sjálvandi kunnu embætismenn gera mistøk – hvør kann ikki tað?. Men teir eru so ikki politikarar og skulu ikki lata seg trýsta av nøkrum. Gera teir tað, vita teir, at tað er harakiri. Verður ivi sáddur í einum slíkum máli, og vit eru vitandi um, at landsstýriskvinnan í hesum føri ikki hevur virt vanligu mannagongdina men tvørturímóti hevur roynt at "tvinga" embætismenn at ganga ímóti síni egnu fakligu og kvalitativu sannføring, tá eru vit langt úti. Øll tey, sum í greinum og brøvum royna at seta ljóskastaran á nakrar embætismenn og gera teir til syndabukk, gloyma heilt amatøraktiga leiklutin hjá teirra politiska arbeiðsgevara. Hesi fólk kunnu gera seg sek í einum møguligum justitsmorði á embætismenn.

Hetta málið er í veruleikanum nógv meira prinsipielt enn ávísir viðmerkjarar vilja vera við. Løgmaður umboðar landsins mest tignarliga sess, og bert hann kann steðga tí PROSESS, sum byrjaði við vrakaða føroyska umsøkjaranum og sum nú tykist halda fram millum embætismenninar í mentamálastýrinum. Heldur enn at taka í egnan barm, ið er harðliga tiltrongt í hesum máli aftan á t.d. amatørbrøv skrivað á heimatelduni, fer lands-stýriskvinnan út alment og illtonkir sínar egnu embætismenn. At hesir kunnu gera faktuell mistøk er menniskjansligt, men mistøk á tí planinum eru sjáldan nóg mikið til at sekkja embætisfólk. Tað er nú upp til løgmann at avgera lagnuna hjá føroyska umsøkjaranum og helst eisini lagnuna hjá embætisfólkum, sum lítið og einki fáa gjørt sjálvi fyri at verja seg, tí tey hava tagnarskyldu og kunnu sum so ikki so lætt fara út alment og tala at sínum egna arbeiðsgevara.

Tað má staðfestast, at Annlis Bjarkhamar, hóast hon ikki hevur gjørt nakað ólógligt við at fara inn í málið, kortini hevur forbrotið seg móti tí mest grundleggjandi prinsippinum í starvsfólkapolitikkkinum. Ætlanin við skipanini er nettupp at sleppa undan, at politikarar leggja seg út í starvssetanir. Tú skal ikki fáa eitt starv, tí tú hoyrir til ávísan flokk og tú mást heldur ikki verða útilokaður, tí ein politikari hevur horn í síðuni á tær ella tí hann hevur ókend politisk motiv og rennur ørindi fyri fólk.

Uttan mun til hvørji motiv landsstýriskvinnan hevur er tað so mikið groft og umsitingarliga óbúgvið, at tað kann ikki góðtakast. Løgmaður eigur at steðga slíkum og presisera nógv meira gjølla, at landsstýrismenn eiga als einki at hava við starvssetanir á hesum støðinum at gera. Fara vit at góðtaka, at ein landsstýrismaður kann vraka faklig tilmæli, og at hann sjálvur púra óhoyrt fer inn í setanarsamrøður, so kemur alt á glið aftur, og so er støði totalt tikið undan tí annars sera skilagóða starvsfólka-politikkinum hjá løgmanni.

Tann einasti, ið kann bjarga álitið á starvsfólkapolitikkin við at statuera eitt eksempul er løgmaður sjálvur. Vit bíða.

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

Fyrisitingarlógin er ógreið

Abraham Mikladal

Um hugt verður eftir kap. 2. í Fyristingarlógini, so er greitt at bæði Andras Mortensen, limur í setanarnevndini til landsantikvar og løgmaður, ið er mammubeiggi hansara, vóru/eru ógegnigir

Kap. 2. Ógegni.
§ 3. Persónur, sum virkar innan almennu fyrisitingina, er ógegnigur um so er, at

1) viðkomandi sjálvur hevur ein serstakan persónligan ella fíggjarligan áhuga í úrslitinum av málinum, **ella umboðar** ella fyrr í sama máli hevur umboðað onkran, ið hevur ein sovorðnan áhuga,
2) hjúnarfelagin hjá viðkomandi, skyld ella svágd í stígandi ella fallandi linju ella síðulinjuni **so nær sum børn hjá systkjum**, ella onnur nærskyld hava **ein serstakan persónligan** ella fíggjarligan áhuga í úrslitinum av málinum **ella umboðar onkran, ið hevur ein slíkan áhuga,**
3) **viðkomandi er við í leiðsluni ella á annan hátt hevur nært tilknýti til** eitt felag, ein felagsskap ella annan **privatan løgfrøðiligan persón, ið hevur ein serstakan áhuga í úrslitinum av málinum,**
4) málið viðvíkur kærum ella innan av eftiransingar- ella eftir-litsvirksemi mótvegis einum øðrum almennum myndugleika, og viðkomandi fyrr hevur verið við í tí avgerðini ella til at fremja ta atgerð, sum málið viðvíkur, ella
5) **tað annars eru viðurskifti, sum kunnu hugsast at vekja ivaum, at viðkomandi heldur við einum av pørtunum.**

Hetta er sera tyngjandi fyri einmæltu innstillingina hjá setanarnevndini og løgmann Anfinn Kallsberg, ið áðrenn setanina blandaði seg uppí málið og nú, persónliga, hevur sett seg til kanningarstjóra av málsviðgerini.

Fyri undirritaða er tað uttan týdning, hvør perónurin er, ið er landsantikvarur, men tað hevur týdning, at tann, ið fær eitt slíkt starv, er tann við besta førleikanum.

Mentamálastýrið, hvar er botnurin?

Páll Poulsen

Àhugavert var í farnu viku at fylgja við setanarshowinum hjá nýggja landsantikvarinum. Hví Føroya Landsstýri fer útum landoddarnar at leita eftir fólki til hetta starv er mær ein gáta? Skulu føroyingar ikki sjálvir manna tílík størv í framtíðini. Er tað politikkur tjóðveldisfloksins at útlendingar skulu menna alla gransking og fyrisiting í Føroyum? (T.e. danir).

Vit kunnu liva við at landsstýriskvendi ikki skilir ímillum kall- og kvennkyn, hvørfall og hvønnfall. Landsstýriskvinnur og menn koma og fara. Men eitt starv sum landsantikvarur er av nógv størri týdningi enn nakrar aspirerandi seminaristur yvirhøvur kann skilja. Tað ber ikki til at taka tilvildarligar útlendingar av gøtuni bara tí teir duga at siga "grind, spik og skerpikjøt." Um tjóðveldisflokkurin ikki ruddar upp eftir sær í hesum máli, fer tað at fáa keðiligar avleiðingar fyri land og fólk.

Ein botnur má finnast, tí tílíkt skilaloysi hoyrir ongastaðni heima og leiðsla floksins eigur at standa til svars í hesum máli. Skal grundlógarnevndin eisini skerast eftir hesum leisti?

VARPIÐ
Skráir og ummælir
Hvønn fríggjadag
20 síður heft, - so tað heldur alla vikuna
SvF • DR1 • DR2 • BBC Prime • Canal+ • Canal+ Gul • Canal+ Blá • TV Danmark 1 • TV Danmark 2 • 3+ • DK 4 • TV 1000 • TV3 dk
Animal Planet • BBC World • CNN • Cartoon Network • Discovery Channel • Euro Sport • MTV • National Geographic
TCM • Travel Channel • VH1 • TV2 Zulu • 800 Channel • Lindin • Útvarp Føroya • Rás 2

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Fíggjarleiðari: Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@sosialurin.fo
Durita Simonsen durita@sosialurin.fo

Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo
Ingrid Bjarnastein ingrid@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Solby Eliasen solby@sosialurin.fo
Jón Brian Hvidtfeldt jonbrian@sosialurin.fo
Dagfinn Olsen dagfinn@sosialurin.fo
Ingi Rasmussen ingi@sosialurin.fo

Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo

Myndamenn:
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:
Postsmoga 231
Nólsoyar Pálsgøta 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo
Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 220727
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo
Sosialurin í Eysturoy:
Postsmoga 143, Saltangará
tel. 447820 fax 449520
tel. 225429
e-post: vilmund@sosialurin.fo
Sosialurin í Vágum:
360 Sandavágur
tel. 333820, 220507 fax 333720
e-post: edvard@sosialurin.fo
e-post: vagar@sosialurin.fo

Uppseting/prent:
Uppseting: Hestprent
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin
Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Argjavegur 26,
Tel. 311820, Fax 314720
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo
varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14[00]

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.

Innsent tilfar
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.

VIÐMERKINGAR

Til landsstýrismannin í mentamálum

Viðvíkjandi setan av landsantikvari

Vegna nevndina, Kate Sanderson, formaður

Nevndin í Magistarafelagnum hevur í samráð við lim okkara, Símun V. arge, viðgjørt viðurskiftini í sambandi við avgerð landsstýrismansins í mentamálum at seta ein annan í starv sum landsantikvar, heldur enn at fylgja einmæltu tilmælunum frá setanarnevndini. Nevndin hevur grundað sína viðgerð m.a. á tey skjølini viðvíkjandi málsviðgerðini, ið Símun V. Arge hevur fingið innlit í frá Mentamálaráðnum.

Nevndin vil við hesum gera vart við fylgjandi viðmerkingar og spurningar til málið, sum tilsamans skapa grundarlag fyri, at setanin eigur at verða gjørd til einkis.

1. Starvslýsingin – mismunur í krøvunum til persónligan førleika í Føroyum og Danmark

28. september 2002 var lýsing í føroysku bløðunum eftir nýggjum landsantikvari. Eftir avtalu við Mentamálaráðið hevði Magistarafelagið sæð og góðkent hesa lýsing frammanundan í tí líki hon hevði í bløðunum. Felagið varð tó ongantíð kunnað um, at ætlanin var eisini at lýsa starvið í donskum í *Magisterbladet* í Danmark, og fekk felagið heldur ikki donsku lýsingina til viðmerkingar.

17. oktober 2002 stóð lýst á donskum í *Magisterbladet*, men nú við tveimum ískoytum, sum ikki eru í føroyska lýsingartekstinum. Hetta varnast vit ikki í nevndini fyrr enn hon fær málið til umrøðu eftir at setanin er framd.

Hesi bæði ískoyti eru:

1) Undir yvirskriftini *Personlige kvalifikationskrav* varð tikið við í donsku lýsingina fylgjandi, sum ikki var í føroysku lýsingini:

…og at lede arbejdet på en sådan måde, at institutionen fortsat har en faglig og forskningsmæssig profil både i det færøske samfund og uden for Færøerne.

2) Undir yvirskriftini *Vit kunnu bjóða/Der tilbydes*, er fylgjandi munur á føroysku og donsku lýsingarnar:

Eitt fakliga krevjandi starv við nógvum avbjóðingum og samstarvi við aðrar stovnar og myndugleikar

En fagligt krævende stilling med mange udfordringer og samarbejde med andre institutioner på og uden for Færøerne (okkara áherðsla).

Nevndin í Magistarafelagnum kemur til ta niðurstøðu, at munirnir eru so týðandi, at her er í veruleikanum talan um tvær ymiskan lýsingar til sama starv. Ein til føroyskar umsøkjarar og ein onnur til danskar og aðrar møguligar umsøkjarar. Hetta er valla íkomið av tilvild í týðingini, tí sum tað framgongur av málinum leggur landsstýrismaðurin í mentamálum serligan dent júst á fyrra av hesum ískoytum.

2. Setanartilgongdin – skiftandi grundarlag fyri viðgerð

Hesin mismunur millum føroysku og donsku lýsingarnar hevur frá byrjanini havt við sær, at umsøkjararnir hava søkt starvið og fyrireikað seg til setanarsamrøður undir ymiskum fortreytum.

Harumframt vísir setanartilgongdin, at fortreytirnar fyri setanina eru meira og annað enn tað, sum gongur fram av starvslýsingunum. Tað vísir seg, at landsstýrismaðurin sjálvur arbeiðir út frá nøkrum fortreytum, sum ikki eru orðaðar í starvslýsingunum, og sum ikki koma fram í ljósið fyrr enn eftir at avgerðin er tikin. Tær verða útgreinaðar í brævi frá landsstýrismanninum til Símun V. Arge, tá hann fær boð um, at hann ikki hevur fingið starvið. Tað tykist eftir setanartilgongdini at døma, sum at setanarnevndin heldur ikki hevur verið kunnað um, hvørjar fortreytir og framtíðarætlanir landsstýrismaðurin hevur havt fyri starvið.

Tá ið landsstýrismaðurin tann 20. desember 2002 biðjur setanarnevndina um at útgreina sína innstilling frá 10. desember ynskir landsstýrismaðurin, at setanin skal bera boð um, hvat Mentamálaráðið ætlar og vil við Føroya Fornminnissavni, og hvør framtíðar uppgávan og avbjóðingin verður hjá tí komandi landsantikvarinum.

Starvslýsingin, sum er grundarlagið undir arbeiðinum hjá setanarnevndini, lýsir uppgávurnar hjá Føroya Fornminnissavni sambært galdandi lógum á økinum í dag. Starvslýsingin gevur ongar ábendingar um, hvørjar framtíðarætlanir landsstýrismaðurin hevur fyri Føroya Fornminnissavn og hevur hetta heldur ikki verið grundarlag undir samrøðuni, Símun V. Arge hevði við setanarnevndina tann 22. november 2002.

Í sínari útgreining dagfest 14. januar 2003 viðger setanarnevndin tey lýstu krøvini til fakligan førleika, leiðslu og samstarvsevni, evni at starvast sjálvstøðugt og miðvíst, at ganga nýggjar leiðir og royna nýggjar avbjóðingar. Harumframt tekur setanarnevndin, eftir serligum boðum frá landsstýrismanninum, støði í tí persónliga førleikakravinum, sum lagt varð afturat í donsku lýsingini, nevnliga, »evni at leiða arbeiði á slíkan hátt, at Føroya Fornminnissavn framhaldandi hevur ein fakligan og granskingarligan profil í føroyska samfelagnum og uttan fyri Føroyar«.

Hóast Símun V. Arge ikki kendi hetta krav tá hann søkti starvið, kemur setanarnevndin kortini til ta niðurstøðuna, at hann er »best egnaður til at røkja starvið sum landsantikvarur, sæð út frá tí, sum starvið fevnir um og ætlandi fer at fevna um framyvir«. Ein samd setanarnevnd leggur afturat í niðurstøðu síni: »Eftir at hava røtt um málið av nýggjum og sett seg í samband við fleiri tilvísingar, er støðan vorðin uppaftur greiðari. Símun V. Arge er sum heild betri egnaður, tí hann hevður góðar fakligar fortreytir, hevur fleiri og meira viðkomandi leiðsluroyndir og hevur betri persónligar eginleikar«.

Tá Símun V. Arge tann 24. januar 2003 fær munnliga fráboðan frá aðalstjóranum um at koma til samrøðu við landsstýrismannin tann 29. januar 2003, fær hann ikki greitt at vita frammanundan, at talan í veruleikanum er um eina nýggja setanarsamrøðu. Undir sjálvari samrøðuni við landsstýrismannin henda dag fær Símun V. Arge heldur ikki greitt at vita, hvørja framtíðarsjónir landsstýrismaðurin sjálvur hevur fyri Føroya Fornminnissavn.

3. Grundgevingin – óupplýstar fortreytir fyri starvið

Nevndin í Magistarafelagnum góðtekur ikki grundgevingina hjá landsstýrismanninum fyri, hví Símun V. Arge ikki hevur fingið starvið. Símun V. Arge hevur ikki fingið at vita í grundgevingini, hví førleikin hjá tí, ið settur er í starvið svarar betur til settu krøvini, enn førleikin hjá sær, eitt nú viðvíkjandi útbúgving, starvsroyndum, persónligum eginleikum og starvsvilja.

Grundgevingin hjá landsstýrismanninum verður sett fram í einum skrivi til Símun V. Arge, ið er ódagfest, ikki journaliserað, ikki undirskrivað av einum embætismanni, og heldur ikki á alment brævpappír hjá Mentamálaráðnum.

Í hesum skrivi stendur, at umframt tær fortreytir, sum eru í starvslýsingini, eru aðrar fortreytir fyri virkseminum hjá Føroya Fornminnissavni, sum landsstýrismaðurin leggur stóran dent á, men sum hvørki hava verið við í starvs-lýsingunum, setanarsamrøðum ella alment kunngjørdar sum framtíðarpolitikkur hjá landsstýrismanninum. Hesar nýggju fortreytirnar tykjast kortini so mikið ítøkiligar, at spyrjast kann, hví tær fyrst koma fram í ljósið eftir at setanaravgerðin er tikin. Landsstýrismaðurin sigur í skrivinum til Símun V. Arge at Føroya Fornminnissavn m.a. skal:

– geva gransking og vísindaligum arbeiði størri leiklut

– í størri mun gerast partur av altjóða granskingarverkætlanum og harvið gera Føroyar sjónligar í altjóða høpi

Slíkar raðfestingar hava við sær størri broytingar og avleiðingar fyri framtíðarskipanina av savnsvirksemi í mun til verandi støðuna, sum grundað er á galdandi lógir á fornminna- og savnsøkinum í Føroyum í dag.

Landsstýrimaðurin skrivar, at eftir gjølla at hava viðgjørt umsóknir, tilmæli, samrøður og fortreytir fyri starvinum er greitt, at úr einum heildarsjónarmiði er annar umsøkjari, sum er betur egnaður til starvið. Trupulleikin er, at heildarsjónarmiðið hjá landsstýrismanninum hevur týðuliga ikki verið grundarlagið í setanartilgongdini, men kemur fyrst til sjóndar eftir at avgerðin er tikin. Símun V. Arge hevur ikki havt møguleikar at fyrihalda seg til hesi sjónarmiðini í heildarviðgerðini.

Síðani ynskir nevndin at gera vart við, at Símun V. Arge hevur tey seinastu árini í fleiri tíðarskeið, tilsamans 4 ár, virkað sum settur landsantikvarur. Hetta hevur verið ein sera trupul tíð fyri stovnin og setta leiðaran. Orsakirnar til hesa støðu eru í høvuðsheitum at finna í eini vánaligari viðferð og umsiting av stovninum hjá tí til eina og hvørja tíð sitandi landsstýrismanni í mentamálum. Nevndin sær ikki, at leiðsluroyndirnar, Símun V. Arge hvur vunnið sær undir hesum viðurskiftum á nakran hátt eru komnar honum til góðar í heildarviðgerðini hjá landsstýrismanninum, og ei heldur at tað alment verður roknað honum til fyrimun at hava leitt tann stovn, hann hevur søkt fast leiðarastarv á.

Í hesum sambandi verður víst á niðurstøðuna hjá setanarnevndini í fyrstu innstillingini tann 10. desember 2002, har fylgjandi verður tikið fram:

Føroya Fornminnissavn hevur ikki ment seg nóg væl seinastu árini, men eftir nevndarinnar meting, stava hesi viðurskifti helst frá tí ótrygd honum (t.e. Símun V. Arge) hevur verið fyri sum fyribilssettur leiðari, og at ein fastari setan kann broyta hesi viðurskifti.

Sum fyribilssettur landsantikvarur hevur Símun V. Arge í longri tíð og fleiri ferðir gjørt vart við sítt ynski at viðgera viðurskiftini á fornminnissavninum saman við landsstýrismanninum í mentamálum, men uttan úrslit.

Samanumtikið

Grundleggjandi í endamálsorðingini í setanarpolitikki landsins er at tryggja, at viðkomandi stovnur setir umsøkjara, ið úr einum heildarsjónarmiðið er best egnaður til starvið. Útgangsstøðið fyri at gera ein heildarmeting av umsøkjarunum er, at leiðslan frammanundan hevur gjørt sær greitt, hvat innihaldið í starvinum er, og hvørji krøv verða sett til tann, sum skal røkja starvið. Sum víst er á omanfyri, metir nevndin ikki, at politiska leiðslan í mentamálaráðnum, sum einsamøll hevur mett um umsøkjararnar av nýggjum, frammanundan hevur gjørt sær hetta greitt.

Við støði í nevndu viðmerkingunum, er niðurstøðan hjá nevndini í Magistarafelagi Føroya, at limur okkara Símun V. Arge, ikki kann »vera vísur í, at viðgerðin/avgerðin er farin fram á rættan og rættvísan hátt«, soleiðis sum endamálið í setanarpolitikkinum er lýst.

Magistarafelag Føroya krevur tí at setan landsstýrismansins av landsantikvari verður annullerað.